

Prima mea discuție cu el despre „literatură“ a fost în campania prezidențială din 2004, după apariția editorialului „Baroane!“ al lui Mircea Cărtărescu, în *Jurnalul Național*. În aceeași seară, avea emisiune la Marius Tucă.

Înainte de o pauză publicitară, Tucă îl întreabă dacă a auzit de Mircea Cărtărescu. Prompt, răspunde: „Nu!“. Mirare. Ce să fac? Să intru peste el în studio? Pauză de publicitate. Intru în studio. Nu mai țin cont de Tucă și încep să turui: „Cum nu îl știți, am vorbit astăzi de editorial, l-ați citit...“. Tucă se uită cu plăcere la scenă. Traian Băsescu îi cere să revină asupra întrebării. Tucă, în stilul caustic care l-a consacrat, precizează că revine dacă spune ce s-a întâmplat în pauză. În fine, este reținut primul răspuns: Traian Băsescu nu știe cine e Cărtărescu.

După această scenă, la câteva zile, urmează o altă emisiune. Eram aproape sigură că nu va scăpa de o întrebare despre Mircea Cărtărescu. Editorialul acela făcuse vâlvă, devenise marcă pentru „baronii“ lui Năstase.

Îl întreb dacă acum știe cine e Mircea Cărtărescu. Îmi aduc de acasă toate cărțile profesorului meu de seminar. Traian Băsescu are o memorie vizuală foarte bună. Chiar și atunci când primește punctaje scrise, reia ideile principale, aranjându-le într-o ordine proprie, pe bârtie. Scrie cu litere mari, de o șchioapă, cu stiloul cu peniță ce lasă tușe groase. Nu sper să

memoreze toate titlurile cărților, dar sper că, avându-le în față, reține mai ușor titluri. Îi las volumele pe birou și mă retrag, ca să se pregătească pentru emisiune. Revin după treizeci de minute. Traian Băsescu, care are ritualul lui înainte de interviurile televizate, stă pe fotoliu și citește din Levantul. Îmi declamă câteva versuri. Levantul nu e o lectură ușoară. Nici „limba“ folosită. Cu toate astea, e fascinat de cum „sună“. Cărtărescu i se pare „talentat“.

După câteva luni, ajuns la Cotroceni, la primul 8 Martie, dăruim *De ce iubim femeile* doamnelor și domnișoarelor. Faptul că după zece ani a răspuns că citește *Levantul* m-a făcut doar să zâmbesc, fără malițiozitate.

Nu cred că aș fi inclus în agenda lui Traian Băsescu relaționarea specială cu elitele culturii, dacă evenimentele nu ar fi cerut-o. Raționamentul ține exclusiv de natura lui și de parcursul lui politic. În spațiul public, s-a profilat ca o persoană solitară, un ins care se recomandă pe sine doar prin sine însuși, fără alte artificii. Ideea atașării intelectualității unui om politic, unui program politic se impusese odată cu Emil Constantinescu. Și, fără să fie nevoie să intru în amănunte, cei doi erau perfect incompatibili.

Odată cu cooptarea lui Andrei Pleșu în echipă, natura sa aculturală s-a mai estompat. Dar Traian Băsescu păstra aceeași rezervă când venea vorba de spiritul de sacrificiu al intelectualilor și devoțiunea de care ar fi în stare, dincolo de persoanele lor. În această privință, chiar dacă nu îl susțineam vizibil, îi împărtășeam o parte din păreri. Narcisismul și egolatria nu sunt

caracteristice doar oamenilor politici, marilor figuri ale istoriei. Cartea *Intelectualii*¹ a lui Paul Johnson, recomandată de Andrei spre lectură, este o sinteză bună în acest sens. Când relația era deja compromisă, Traian Băsescu, nemulțumit de faptul că nu îi dădea „propoziții memorabile“, ci doar „dosare tehnice“, mi-a spus: „Andrei va pleca atunci când îi convine lui, nu mie“. Și, într-o anumită măsură, lucrurile puteau fi văzute și așa. Andrei a acceptat doar acel compromis care i-a fost cerut după scena din avion, la întoarcerea de la Berlin, care a pecetluit finalul colaborării.

Ne întorceam la București, după vizita în Germania. Avem toate motivele să fim destinși, mulțumiți. Întâlnirea cu Schröder nu a fost cea mai ușoară vizită din agenda politicii externe. Cu toate acestea, Președintele e din nou în starea lui de burzuluială patologică. Andrei Pleșu îi arată documentul care urma să fie semnat la Luxembourg pe 25 aprilie 2005, la Abația Neumünster – Tratatul de aderare a României și Bulgariei la Uniunea Europeană. Din partea României, semnau Președintele, Traian Băsescu, premierul, Călin Popescu-Tăriceanu, ministrul Afacerilor Externe, Mihai-Răzvan Ungureanu, și negociatorul-șef cu Uniunea Europeană, Leonard Orban. Traian Băsescu îl întreabă pe un ton neamical de ce trebuie să semneze alături de ceilalți. Asta era problema: de ce nu e suficientă doar semnătura lui pe un document istoric. Andrei nu are o explicație. Din acel

1. Paul Johnson, *Intelectualii*, Editura Humanitas, 2012, traducere de Luana Stoica.

moment, Președintele se enervează vizibil și nu se sfiește să comenteze jignitor, cu toată asistența prezentă în compartimentul din avionul prezidențial, unde se afla inclusiv ambasadorul Germaniei la București. Situația devine penibilă și greu de înțeles. Andrei se îndreaptă spre Leonard Orban, care îi răspunde că e vorba de o cutumă impusă de U.E.: cu cât mai mulți semnatori, cu atât mai multă responsabilitate și implicare din partea autorităților. Îi sugerez să nu mai continue discuția în acel moment. Teama mea era că disputa va escalada periculos. Aterizăm și Președintele se pregătește pentru declarația de presă. Andrei se apropie, ca să îi ofere informația cerută. Traian Băsescu îl respinge brutal. Nu are nici o justificare rațională pentru comportament decât o meschinărie stupidă. Plăcerea de a umili. În ziua următoare, Andrei își anunță demisia.

Andrei Pleșu a amânat demisia cu o lună, după ceremonia semnării documentelor la Luxembourg. Atât i-a cerut Traian Băsescu: să nu demisioneze până nu se încheie acea etapă pentru parcursul european. Și Andrei Pleșu a acceptat. Traian Băsescu spera să revină asupra deciziei. Deși în perioada de până la plecare tonul și privirea Președintelui se înmuiaseră, realizam că nu știe cum să folosească persoane ca Andrei Pleșu și Renate Weber. Începeam să simt anumite aspecte ale colaborării instituționale, dar și umane ca pe niște poveri greu de dus.

2 mai 2005. Mă întreb: tuturor le e groază când trebuie să meargă la serviciu, după câteva zile de

repaus? Mie mi-e groază uneori, chiar și fără repaus. Când eram ziarist, nu aveam deloc apăsarea asta, ba din contră. Acum, parcă mă îndrept spre un loc unde ar trebui să mă întâlnesc cu vampiri. Nu știu dacă e vârsta (să fi devenit mai comodă, mai burgheză?) sau e cu adevărat greu și tensionat. Pleșu e ca și plecat. Îmi va lipsi. E plin de umor și bun-gust și, în egală măsură, un atent observator. E mult mai critic decât Băsescu, mai crud în aprecieri (vorbește despre Băsescu ca despre un „leu turbat, plin de cruzimi, o vietate fără contururi umane“), dar manierat. Cred că asta l-a deranjat cel mai tare (lipsa de maniere) și pe deasupra sunt total incompatibili. T.B. îl consideră „un geniu în viață“ pe Pleșu, dar nu un model. Discută cu el, dar nu îl ascultă.

Un singur lucru mă va umple de amărăciune, când mă voi gândi la Pleșu: că nu a putut fi convins să mai aștepte și a plecat când pluteau atâtea întrebări în aer. Iar plecarea lui, oricât am argumentat-o printr-o sănătate fragilă, va isca foarte multe comentarii și semne de întrebare. Povestea cu răpiții din Irak încă nu s-a finalizat, curentul e ușor negativ, ca să nu spun ostil lui T.B., iar plecarea unui om de calibrul lui Pleșu pică rău.

Mă înfurie momentul, dar aș proceda și eu la fel ca Andrei. Îmi spune să mă gândesc bine: el e bătrân și se întoarce la preocupările lui, dar eu s-ar putea să am nevoie de perioada asta. Aș vrea să îi dau lui mai multă dreptate decât mie. Mă simt foarte obosită și, culmea, foarte tristă. Încerc un sentiment de spaimă și nesiguranță. Expunerea zilnică la o presă extrem de

violentă (am devenit clienta *Academiei Cațavencu*, într-o formă pe moment acceptabilă; ziarul *Azi* mă face în fel și chip), faptul că echipa e ușor dezechilibrată (pleacă Pleșu, rămâne E.U.), că provocăm o grămadă de reacții, că sunt prea multe lucruri negative de parat (de la episodul cu casa din Mihăileanu, parcă am luat-o în jos, pe derdeluș), că Alianța e subredă... aș putea să tot înșir...

3 mai. Aștept o primă discuție cu Președintele, după patru zile de tăcere. Nu sunt foarte doritoare, dar trebuie să îmi găsesc chef. Am pregătit deja comunicatul despre Pleșu, aștept doar să fie semnat decretul. A trecut azi-dimineață pe la mine, i-a dat lui Filip o carte veche, religioasă, cu litografiile foarte frumoase. Arată bine, cu o mină pozitivă, în așteptarea unei perioade foarte liniștite. Îl invidiez sincer. Chiar și starea mea de acum – ușoară lehamite, amestecată cu îngrijorare și spaimă (ăsta e un sentiment care mă revoltă și mă împietrește în propria mea contemplație: cine sunt și cum am ajuns aici) – e încă un argument în plus să îl invidiez că pleacă. Ar trebui să îi propun Președintelui să treacă prin Piața Universității, unde sunt standuri cu ocazia Zilei Presei. Nu cred că va accepta. Mă va privi acru și se va strâmba. Va pleca pe 1 iunie în Japonia, la Expo Aichi 2005 de la Nagoya, unde se organizează Ziua Națională a României. Am încercat să îl conving să ia și presa. Nu vrea. Nu îi pasă. Nu vede rostul. El are principii, iar principiile lui spun că nu trebuie să ia presa. Să vină singuri, dacă vor. Pleșu îmi spune, cu un zâmbet drăcesc plin de subînțelesuri și satisfacții perverse, că a auzit